

Sygn. akt IV KK 295/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puzkarski

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika
w sprawie **M. S., A. B. i W. L.** oskarżonych z art. 299 § 1 i 5 kk w zw. z art. 65 § 1
kk i art. 12 kk, art. 258 kk i innych
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 14 stycznia 2014 r.,
kasacji, wniesionej przez prokuratora
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 kwietnia 2013 r.,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.
z dnia 13 czerwca 2012 r.,

uchyła zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K. oraz wyrok tego Sądu odnośnie oskarżonych: M. S. co do czynu zarzucanego z pkt. II, A. B. co do czynów zarzucanych z pkt. V i pkt. VIII oraz W. L. co do czynów zarzucanych z pkt. X i pkt. XI i w tym zakresie sprawę

wymienionych oskarżonych przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Prokurator Okręgowy w K. w akcie oskarżenia, który złożył w Sądzie Okręgowym w K., oskarżył:

1. M. S. o to, że:

I. w okresie od 8 grudnia 2004 do 24 czerwca 2005 roku w miejscowości O., prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „M.-T.” i będąc z tego tytułu osobą uprawnioną do wystawiania dokumentów, działając w ramach zorganizowanej grupy mającej na celu popełnianie przestępstw w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz w zamiarze, aby właściciel Przedsiębiorstwa Handlu, Skupu Firma „S.-T.” A. B., dokonał czynu zabronionego w postaci oszustwa na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Urząd Skarbowy w C., poprzez niezasadne dokonanie obniżenia podatku należnego do zapłaty, podpisał - jako wystawca - dokumenty w postaci 187 faktur VAT, w których poświadczył nieprawdę - co do mającego znaczenie prawne faktu sprzedaży firmie „S.-T.” A. B. złomu metali kolorowych, za łączną kwotę brutto 5 820 569,80 zł, czym ułatwił wyżej wymienionemu rozliczenie tych faktur w Urzędzie Skarbowym w C., poprzez stworzenie pozorów zaistnienia okoliczności, uzasadniających zwrot bądź zaliczenie na poczet przyszłych okresów rozliczeniowych, naliczonego podatku od towarów i usług VAT, a tym samym doprowadzenie Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 1 049 676,59 zł, z tytułu zaniżenia należnego do zapłaty podatku VAT,

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 i 3 k.k., w zw. z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k.

II. w okresie od 21 grudnia 2004 do 6 lipca 2005 roku w Z., działając w krótkich odstępach czasu w ramach z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w celu udaremnienia stwierdzenia pochodzenia środków płatniczych z tytułu fikcyjnego obrotu złomem i metalami kolorowymi, jako właściciel

firmy „M.-T.” z/s, podjął prowadzenie działań polegających na przeniesieniu własności środków płatniczych w ten sposób, że na rachunek bankowy firmy „M.-T.” przyjął środki płatnicze w kwocie co najmniej 3 083 217,52 zł, które to następnie w kwocie co najmniej 3 079 260,00 zł wypłacił w gotówce, jak również na podstawie dowodów KW przyjął środki płatnicze w łącznej kwocie co najmniej 2 342 392,47 zł, a w szczególności:

- w okresie od 12 stycznia 2005 do 6 lipca 2005 roku przyjął od A. B. właściciela firmy Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „S.-T.” na należące do niego konto bankowe o nr [...] założone w Banku [...] pieniądze w kwocie co najmniej 3 083 217,52 zł, które to następnie w okresie od 12 stycznia 2005 roku do 8 sierpnia 2005 roku w kwocie co najmniej 3 079 100,00 zł wypłacił w gotówce,

- w okresie od 21 grudnia 2004 do 5 lipca 2005 roku przyjął na podstawie dowodów KW od A. B. właściciela firmy Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „S.-T.” pieniądze w kwocie co najmniej 2 342 392,47 zł,

tj. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k.

III. w okresie od grudnia 2004 do lipca 2005 roku jako właściciel firmy „M.-T.” - zajmującej się handlem złomem kolorowym, wspólnie i w porozumieniu z A. B. i W. L. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw m.in. poświadczania nieprawdy w dokumentach i legalizacji środków płatniczych pochodzących z nielegalnego obrotu złomem i metalami kolorowymi, w ten sposób, że na potrzeby dokonywanych fikcyjnych transakcji zarejestrował wskazaną powyżej firmę, wystawiał w obrocie gospodarczym poświadczające nieprawdę faktury, odbierał pieniądze uzyskiwane z nielegalnych transakcji finansowych i przekazywał je dalszym osobom,

tj. o przestępstwo z art. 258 § 1 k.k.

2. A. B. o to, że:

IV. w okresie od 8 grudnia 2004 do 24 czerwca 2005 roku w R. i innych miejscowościach na terenie kraju, prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „S.-T.” i będąc z tego tytułu osobą uprawnioną do przyjmowania i wystawiania dokumentów, działając w ramach zorganizowanej grupy mającej na celu popełnianie przestępstw, w krótkich

odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał czynu zabronionego w postaci oszustwa na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Urząd Skarbowy w C., poprzez niezasadne dokonanie obniżenia podatku należnego do zapłaty, przyjął 187 faktur potwierdzających zakup złomu metali kolorowych w kwocie 5 820 569,80 zł od firmy „M.-T.” M. S. oraz podpisał - jako wystawca - dokumenty w postaci 176 faktur VAT, w których poświadczył nieprawdę - co do mającego znaczenie prawne faktu sprzedaży firmom: „[...]” złomu metali kolorowych, za łączną kwotę brutto 5 428 313,96 zł, czym doprowadził do rozliczenia tych faktur w Urzędzie Skarbowym w C., poprzez stworzenie pozorów zaistnienia okoliczności, uzasadniających zwrot bądź zaliczenie na poczet przyszłych okresów rozliczeniowych, naliczonego podatku od towarów i usług VAT, a tym samym doprowadził Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 1 049 676,59 zł, i tak: [...],

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 i 3 k.k., z art. 273 k.k., z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k.

V. w okresie od 16 grudnia 2004 do 6 lipca 2005 roku w C., działając w krótkich odstępach czasu w ramach z góry powziętego zamiaru, w celu udaremnienia stwierdzenia pochodzenia środków płatniczych z tytułu fikcyjnego obrotu złomem i metalami kolorowymi jako właściciel Przedsiębiorstwa Handlu i Skupu Firma „S.-T.”, podjął prowadzenie działań polegających na przeniesieniu własności środków płatniczych w ten sposób, że na rachunek bankowy prowadzony dla firmy „S.-T.”, przyjął środki płatnicze od firm: „[...]” oraz wypłacił w gotówce jak również przekazał na podstawie dowodów KW i przelał na rachunek bankowy firmy „M.-T.” M. S. środki płatnicze, zaś przyjął na podstawie KW środki płatnicze od firm: „[...]”,

tj. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 5 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

VI. w okresie od 1 września do 21 września 2004 roku w B. i C., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz w zamiarze, aby właściciel firmy „J.-M.” P. J., dokonał czynu zabronionego w postaci oszustwa na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Urząd Skarbowy w C., poprzez niezasadne dokonanie obniżenia podatku należnego do zapłaty, w celu użycia jako autentyczne dokonał

podrobienia podpisów K. W. właściciela firmy „W.”, jako osoby uprawnionej do wystawienia dokumentu w postaci 15 faktur VAT, które poświadczały nieprawdę - co do mającego znaczenie prawne faktu sprzedaży przez firmę „W.” do firmy „J.-M.” P. J. złomu metali kolorowych, za łączną kwotę brutto 1 258 819,00 zł, czym ułatwił P. J. rozliczenie tych faktur w Urzędzie Skarbowym w C., poprzez stworzenie pozorów zaistnienia okoliczności, uzasadniających zwrot bądź zaliczenie na poczet przyszłych okresów rozliczeniowych, naliczonego podatku od towarów i usług VAT, a tym samym doprowadzenie Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 226.965,00 zł, z tytułu zaniżenia należnego do zapłaty podatku VAT, tj. o przestępstwo z art. 270 § 1 k.k., w zw. z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k.

VII. w okresie od lipca do września 2004 roku w B., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu użycia za autentyczne, dokonał podrobienia podpisu na trzech deklaracjach dla podatku od towarów i usług podatnika, a to K. W. właściciela firmy „W.”, dotyczących rozliczenia podatkowego wymienionej firmy za miesiące czerwiec, lipiec i sierpień 2004 roku, które to następnie zostały przedłożone w Urzędzie Skarbowym w B.

tj. o przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

VIII. w okresie od grudnia 2004 do lipca 2005 roku w R. i D., jako właściciel firmy Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „-T.” zajmującej się handlem złomem kolorowym, wspólnie i w porozumieniu z W. L. i M. S. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw m.in. poświadczenia nieprawdy w dokumentach i legalizacji środków płatniczych pochodzących z nielegalnego obrotu złomem i metalami kolorowymi, w ten sposób, że na potrzeby dokonywanych fikcyjnych transakcji zarejestrował wskazaną powyżej firmę, wystawiał w obrocie gospodarczym poświadczające nieprawdę faktury, odbierał pieniądze uzyskiwane z nielegalnych transakcji finansowych i przekazywał je dalszym osobom,

tj. o przestępstwo z art. 258 § 1 k.k.

3. W. L. o to, że:

IX. w okresie od 8 grudnia 2004 do 22 czerwca 2005 roku w C. i Ś., prowadząc działalność gospodarczą pod nazwą „L.” i będąc z tego tytułu osobą uprawnioną do przyjmowania i wystawiania dokumentów, działając w ramach zorganizowanej grupy mającej na celu popełnianie przestępstw, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał czynu zabronionego w postaci oszustwa na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Urząd Skarbowy w C., poprzez niezasadne dokonanie obniżenia podatku należnego do zapłaty, i tak przyjął 54 faktury potwierdzające zakup złomu metali kolorowych w kwocie 1 279 917,99 zł od firmy Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „S.-T.” A. B. oraz podpisał - jako wystawca - dokumenty w postaci 60 faktur VAT, w których poświadczył nieprawdę - co do mającego znaczenie prawne faktu sprzedaży firmom: „D.” Sp. z o.o. oraz „S. A.” Sp. z o.o. złomu metali kolorowych, za łączną kwotę brutto 1 259 958,87 zł, czym doprowadził do rozliczenia tych faktur w Urzędzie Skarbowym w C., poprzez stworzenie pozorów zaistnienia okoliczności, uzasadniających zwrot bądź zaliczenie na poczet przyszłych okresów rozliczeniowych, naliczonego podatku od towarów i usług VAT, a tym samym doprowadził Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 233 017,00 zł,

- w okresie od 8 grudnia 2004 roku do 21 czerwca 2005 roku w C. i Ś., jako właściciel firmy „L.” przyjął 54 faktury potwierdzające zakup złomu metali kolorowych w kwocie 1 279 907,99 zł od firmy Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „S.- T.” A. B., a które to faktury VAT ujawnił w księgach handlowych,
- w okresie od 8 grudnia 2004 do 22 czerwca 2005 roku w C. i Ś., będąc właścicielem firmy „L.” oraz osobą upoważnioną do wystawiania i przyjmowania faktur, wystawił 60 faktur na sprzedaż złomu metali kolorowych w łącznej kwocie 1 259 958,87 zł do firmy „D.” i firmy „S. A.” Sp. z .oo.,

przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 19 czerwca 2002 r., zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 5 grudnia 2002 r., za przestępstwa z art. 280 § 1 k.k. na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 14 listopada 2000 do 06 lipca 2004 roku,

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 i 3 k.k., z art. 273 k.k., z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., art. 65 § 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k.

X. w okresie od 22 grudnia 2004 do 30 lipca 2005 roku w C., działając w krótkich odstępach czasu w ramach z góry powziętego zamiaru, w celu udaremnienia stwierdzenia pochodzenia środków płatniczych z tytułu fikcyjnego obrotu złomem i metalami kolorowymi jako właściciel firmy „L.”, podjął prowadzenie działań polegających na przeniesieniu własności środków płatniczych w ten sposób, że na rachunki bankowe firmy „L.” dokonał wpłat własnych oraz przyjął środki płatnicze od firmy „D.” Sp. zoo i firmy „S. A.” Sp. zoo, które to następnie przelał na rachunek firmy Przedsiębiorstwo Handlu i Skupu Firma „S.-T.” A. B. oraz wypłacił w gotówce, jak również na podstawie dowodów KW i KP przyjął i wypłacił środki płatnicze, a w szczególności: [...],

tj. o przestępstwo z art. 299 § 1 i 5 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

XI. w okresie od grudnia 2004 do lipca 2005 roku w C., jako właściciel firmy „L.” zajmującej się handlem złomem kolorowym, wspólnie i w porozumieniu z A. B. i M. S. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw m.in. poświadczania nieprawdy w dokumentach i legalizacji środków płatniczych pochodzących z nielegalnego obrotu złomem i metalami kolorowymi, w ten sposób, że na potrzeby dokonywanych fikcyjnych transakcji zarejestrował wskazaną powyżej firmę, wystawiał w obrocie gospodarczym poświadczające nieprawdę faktury, odbierał pieniądze uzyskiwane z nielegalnych transakcji finansowych i przekazywał je dalszym osobom,

tj. o przestępstwo z art. 258 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r.:

1. uznał M. S. za winnego czynu zarzucanego mu w pkt I aktu oskarżenia, przy przyjęciu, iż czyn ten wyczerpuje znamiona ustawowe przestępstwa skarbowego z art. 62 § 2 k.k.s. i z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 76 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 6 § 2 k.k.s. i za to na mocy art. 76 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 7 § 2 k.k.s. i art. 19 § 1 k.k. oraz na podstawie art. 23 § 1 i 3 k.k.s. skazał go na karę 1 roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w

wysokości 120 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych;

2. uniewinnił M. S. od popełnienia czynów zarzucanych mu w punktach II i III aktu oskarżenia;

3. uznał oskarżonego A. B. za winnego czynu zarzucanego mu w pkt IV aktu oskarżenia, przy przyjęciu, iż czyn ten wyczerpał znamiona ustawowe przestępstwa skarbowego z art. 62 § 2 k.k.s. i art. 76 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 6 § 2 k.k.s. i za to na mocy art. 76 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 7 § 2 k.k.s. i art. 23 § 1 i 3 k.k.s. skazał go na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 120 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 złotych;

4. uniewinnił A. B. od popełnienia czynów zarzucanych mu w punktach V i VIII aktu oskarżenia;

5. uznał oskarżonego A. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu w punkcie VII czynu i za to na mocy art. 270 § 1 k.k. skazał go na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

6. uznał oskarżonego A. B. za winnego czynu zarzucanego mu w pkt VI aktu oskarżenia, przy przyjęciu, iż czyn ten wyczerpał znamiona ustawowe przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. i przestępstwa skarbowego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 76 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i za to przy zastosowaniu art. 8 § 1 k.k.s. na podstawie art. 270 § 1 k.k. skazał go na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności oraz na mocy art. 76 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 19 § 1 k.k. oraz na podstawie art. 23 § 1 i 3 k.k.s. skazał go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 złotych, uznając jednocześnie na mocy art. 8 § 2 k.k.s., iż tylko jedna z kar pozbawienia wolności, to jest kara orzeczona za przestępstwo skarbowe w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności podlega wykonaniu;

7. na mocy art. 39 § 1 i 2 k.k.s. i art. 85 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec oskarżonego A. B. w punkcie 5, 7 i 8 wyroku wymierzył jedną karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz w miejsce kar grzywny orzeczonych w punkcie 5 i 8 wyroku jedną karę łączną grzywny w

wymiarze 150 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 złotych;

8. uniewinnił W. L. od popełnienia zarzucanych mu czynów w punkcie IX, X i XI aktu oskarżenia.

Od tego wyroku apelacje wnieśli obrońcy oskarżonych M. S. i A. B. oraz Prokurator Okręgowy w K.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonych M. S., A. B. i W. L.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2013 r.:

I. zmienił zaskarżony wyrok odnośnie oskarżonego M. S. w ten sposób, że:

- w punkcie I ustalił wysokość jednej stawki dziennej grzywny na kwotę 30 złotych, a kwalifikację prawną i podstawę wymiaru kary uzupełnił o sformułowanie „w brzmieniu Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego do dnia 16 grudnia 2005 roku”;

- w punkcie 4, jako podstawę prawną orzeczenia o środku karnym wskazał art. 22 § 2 k.k.s. w zw. z art. 34 § 1 i 2 k.k.s. w brzmieniu Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego do dnia 16 grudnia 2005 roku;

II. zmienił zaskarżony wyrok odnośnie oskarżonego A. B. w ten sposób, że:

- w punkcie 5 uzupełnił kwalifikację prawną i podstawę wymiaru kary o sformułowanie „w brzmieniu Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego do dnia 16 grudnia 2005 roku”;

- w punkcie 9 na mocy art. 39 § 1 i 2 k.k.s. i art. 85 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych w punktach 5 i 7 orzekł karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet na mocy art. 63 § 1 k.k. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 6 października 2005 roku do dnia 15 lutego 2008 roku;

- uchylił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 11;

III. uchylił zaskarżony wyrok odnośnie oskarżonego A. B., to jest w punkcie 8 i w tym zakresie sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.;

IV. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 12 odnośnie oskarżonego W. L. w części dotyczącej uniewinnienia od popełnienia przestępstwa z art. 271 § 1 i 3 k.k. i art. 273 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. opisanego w punkcie IX części wstępnej zaskarżonego wyroku i w tym zakresie sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.;

V. w pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od wyżej wymierzonego wyroku Sądu Apelacyjnego kasację złożył Prokurator Okręgowy. Zaskarżył ten wyrok na niekorzyść oskarżonych: M. S., A. B. i W. L., w części dotyczącej utrzymania w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji w zakresie uniewinnienia oskarżonych A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych im w punktach VIII i XI przestępstw z art. 258 § 1 k.k., uniewinnienia oskarżonych M. S., A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych w punktach II, V, X przestępstw z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

i zarzucając:

1. rażącą obrazę prawa materialnego, a to art. 299 § 1 k.k. polegającą na błędnej interpretacji znamienia korzyści pochodzącej bezpośrednio z czynu zabronionego i przyjęciu przez Sąd odwoławczy, że nie mogą jej stanowić owoce przestępstwa, które tenże Sąd uznał za okoliczność modalną, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia albowiem spowodowało utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji, w części dotyczącej uniewinnienia oskarżonych M. S., A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych im w punktach II, V, X przestępstw z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

2. rażącą obrazę prawa materialnego, a to przepisu art. 258 § 1 k.k. polegającą na błędnej interpretacji znamion przestępstwa stypizowanego tym przepisem i wyrażeniu poglądu, że do znamion tych należy bezwzględne wskazanie w opisie czynu pozostałych poza oskarżonym, chociażby nieustalonych członków zorganizowanej grupy mającej na celu popełnienie przestępstwa, podczas gdy znamieniem statuującym wskazany typ czynu zabronionego jest branie udziału w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnienie przestępstwa, rozumiane jako przynależność do grupy, bez konieczności indywidualizowania jej składu, zwłaszcza, że nie jest nawet wymogiem aby sprawca tego przestępstwa znał osoby

wchodzące w skład grupy, a wystarczającym, choć i zarazem koniecznym jest by miał świadomość jej istnienia, to jest istnienia zbioru co najmniej trzech osób, w skład którego sprawca wchodzi, a czego synonimem jest użyte w treści zarzutu aktu oskarżenia pojęcie grupy, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia albowiem spowodowało utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji w części dotyczącej uniewinnienia oskarżonych A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych im w punktach VIII i XI przestępstw z art. 258 § 1 k.k., 3. rażąco obrazę przepisu art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. polegającą na błędnym określeniu zakresu zakazu *reformationis in peius* i utrzymaniu w mocy orzeczenia Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej uniewinnienia oskarżonych A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych im w punktach VIII i XI przestępstw z art. 258 § 1 k.k., pomimo że ustalenia Sądu drugiej instancji wskazują, że wymienieni oskarżeni brali udział w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnianie przestępstw, w której udział brały także inne osoby objęte zarzutami w śledztwie Prokuratury Okręgowej, co spełnia przesłanki rażącej niesprawiedliwości utrzymania orzeczenia w mocy w opisanym zakresie, podczas gdy wyrok został w tej części zaskarżony na niekorzyść oskarżonych w części dotyczącej winy, co obligowało Sąd odwoławczy do orzeczenia z urzędu poza granicami podniesionych zarzutów,

wnioś o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej:

- utrzymania w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji w zakresie uniewinnienia oskarżonych M. S., A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych im w punktach II, V i X przestępstw z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
- utrzymania w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji w zakresie uniewinnienia oskarżonych A. B. i W. L. od popełnienia zarzucanych im w punktach VIII i XI przestępstw z art. 258 § 1 k.k.,

i przekazanie sprawy w opisanym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że zwrot użyty w art. 299 § 1 k.k. dla określenia przedmiotu czynności wykonawczej zawartego w nim typu

przestępstwa ma inne znaczenie niż użyty w art. 291 § 1 k.k. zwrot „rzecz uzyskana za pomocą czynu zabronionego”. Nie oznacza to jednak, że z zakresu pojęcia „brudnych pieniędzy” wyłączone zostały rzeczy lub prawa majątkowe, które pochodzą bezpośrednio z czynu zabronionego. Intencją ustawodawcy było bowiem takie określenie związku środków będących przedmiotem prania pieniędzy, aby objąć nim zarówno te mające bezpośredni, jak i pośredni związek z czynem zabronionym. W przeciwnym razie sprawca przestępstwa, w którego znamionach wymagany jest luźniejszy związek przedmiotu czynności wykonawczej z tzw. bazowym czynem zabronionym, ponosiłby surowszą odpowiedzialność, niż sprawca przestępstwa, w którego znamionach wymagany jest ściślejszy związek. Podkreśla się, że sprawca przestępstwa z art. 299 § 1 k.k. godzi w prawidłowość obrotu gospodarczego, której nie sprzyja występowanie w tym obrocie środków pochodzących w sposób bezpośredni lub pośredni z czynu zabronionego.

Sąd Najwyższy w składzie Siedmiu Sędziów, w sprawie oznaczonej sygnaturą I KZP 19/13, po rozpoznaniu przekazanego na podstawie art. 441 § 2 k.p.k., postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r., sygn. I KZP 10/13, do rozstrzygnięcia przez powiększony skład tego Sądu zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy użyte w treści art. 299 § 1 k.k. sformułowanie „środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości, pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego”, oznacza, że przedmioty i prawa, które zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego, a więc pochodzą bezpośrednio z tego czynu, nie mogą być przedmiotem wykonawczym przestępstwa „prania brudnych pieniędzy”, a w konsekwencji również, w zasadniczej większości przypadków, sprawca przestępstwa źródłowego nie może dopuścić się występku z art. 299 § 1 k.k.?”

podjął w dniu 18 grudnia 2013 r. uchwałę, że:

1. przedmiotem czynności wykonawczej przestępstwa określonego w art. 299 § 1 k.k. są wymienione w tym przepisie „środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie

ruchome lub nieruchomości" pochodzące bezpośrednio lub pośrednio z popełnienia czynu zabronionego;

2. sprawcą przestępstwa określonego w art. 299 § 1 k.k. może być również sprawca czynu zabronionego, z którego popełnieniem związana jest korzyść stanowiąca przedmiot czynności wykonawczej.

Nadał tej uchwale moc zasady prawnej.

W uzasadnieniu uchwały podkreślono, że cyt. „odmienne stanowisko, w myśl którego do katalogu przedmiotów czynności sprawczych omawianego przestępstwa należą wartości wykazujące tylko pośrednie powiązanie z poprzedzającym go czynem zabronionym, a dokładniej, że związek przyczynowy zachodzi nie między „brudnymi pieniędzmi” a popełnieniem czynu zabronionego, lecz pomiędzy „brudnymi pieniędzmi” a korzyścią związaną z popełnieniem czynu zabronionego, nie wynika z pogłębionej analizy językowej. Czerpiąc uzasadnienie z argumentów właściwych dla innych reguł wykładni, opiera się ono na błędnym założeniu wyjściowym, które wynika z nietrafnego, w myśl interpretacji językowej, odseparowania pojęcia korzyści od będącego jej źródłem czynu zabronionego. Wadliwość tego rozumowania wynika jednak również i z nieuwzględnienia faktu, że wyraz „korzyść” (podobnie jak wyrażenie „czyn zabroniony”) należy nie tylko do języka ogólnego, ale także - i w głównej mierze – do kategorii języka prawnego”.

Zaakcentował również Sąd Najwyższy, iż wykładnia wyłączająca z zakresu korzyści związanych z popełnieniem czynu źródłowego korzyści pochodzących z niego bezpośrednio, pozostawałaby też w oczywistej sprzeczności ze znaczeniem nadawanym pojęciu „brudnych pieniędzy” w wiążących Rzeczpospolitą Polską aktach prawa międzynarodowego i unijnego (por. uregulowania art. 6 w zw. z art. 2 lit. e Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r., Dz. U. 2005 Nr 18, poz. 158 ze zm., oraz art. 9 ust. 1 w zw. z art. 1 lit. a Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, sporządzonej w Warszawie w dniu 16 maja 2005 r. Dz. U. 2008, Nr 165, poz. 1028). Zgodnie z ich treścią przez pojęcie „dochodów”, stanowiących przedmiot prania pieniędzy, rozumie się, odpowiednio, każde mienie

pochodzące lub uzyskane, w sposób bezpośredni lub pośredni z popełnienia przestępstwa, czy też każdą korzyść ekonomiczną pochodzącą lub uzyskaną bezpośrednio lub pośrednio z przestępstw. Nie ulega więc wątpliwości, że zawarte w art. 299 § 1 k.k. pojęcie „korzyści związanej z popełnieniem czynu zabronionego” - niezawierające żadnego ograniczającego zastrzeżenia - realizuje przytoczone warunki, wynikające ze zobowiązań międzynarodowych.

Jak wyżej wspomniano uchwałą Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. I KZP 19/13, nadano moc zasady prawnej. Zgodnie zatem z art. 62 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, do czasu jej zmiany, w trybie określonym tym przepisem, ta uchwała wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego. Skład orzekający w niniejszej sprawie nie widzi podstaw aby wszcząć postępowanie określone w art. 62 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym.

Przenosząc przedstawiony wyżej pogląd prawny zawarty w uchwale Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. I KZP 19/13, na realia rozpoznawanej sprawy, podzielić należy stanowisko Prokuratora Okręgowego, iż błędnym jest wywód Sądu Apelacyjnego, że zachowanie polegające na wpłacaniu, a następnie podejmowaniu przez oskarżonych pieniędzy z rachunków bankowych, to wyłącznie obrót korzyściami pochodzącymi z czynu zabronionego (nieuiszczenie podatku VAT), czyli pierwsza z ewentualnie podejmowanych przez nich w przyszłości czynności, które mogłyby zmierzać do wyczerpania znamion występku z art. 299 § 1 k.k.

Nie zasługuje też na akceptację argumentacja Sądu Apelacyjnego, który nie podzielił stanowiska oskarżyciela publicznego, że pieniądze transferowane na rachunki podmiotów gospodarczych reprezentowanych przez oskarżonych pochodzą z czynu zabronionego. W ocenie tego Sądu oskarżony A. B. przynajmniej podczas dokonywania pierwszych płatności na rzecz M. S. musiał być w posiadaniu gotówki aby wpłacić na jego rachunek bankowy rzekomą należność za zakupiony złom metalowy. Pieniądze te, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie mogły pochodzić już wówczas z czynu zabronionego, który dopiero miał zostać popełniony w przyszłości. Oskarżeni nie występowali o zwrot nadpłaty podatku VAT do Urzędu Skarbowego, a kwoty te potrącane były z podatku należnego przez samych oskarżonych w

trakcie składania comiesięcznych deklaracji. Nie mamy do czynienia zatem, jak zauważa Sąd Apelacyjny, z pieniędzmi w znaczeniu kwot realnie istniejących, pochodzących wprost z przestępstwa. Były to kwoty uszczuplonego podatku VAT, należnego lub nie uiszczonego, a nie kwoty wypłacone oskarżonym od Skarbu Państwa. Sąd Apelacyjny podkreśla, iż środki pieniężne jakimi oskarżeni obracali musiały mieć jakieś źródło, lecz ich pochodzenie nie zostało wyjaśnione.

Zasługuje na akceptację stanowisko z kasacji, że nie można zgodzić się z twierdzeniem Sądu Apelacyjnego, iż środki pieniężne jakimi oskarżeni obracali musiały mieć jakieś źródło, lecz ich pochodzenie nie zostało wyjaśnione.

Z opinii biegłych sądowych z zakresu księgowości wynika, że w przypadku firmy „M.-T.” M. S., pierwsza operacja na rachunku bankowym należącym do wymienionego została zarejestrowana w dniu 12 stycznia 2005 roku i stanowiła zapłatę za faktury 2004-12/8/9 z tytułu sprzedaży towaru do firmy PHiSF „S.-T.” A. B. Tymczasem firma „M.-T.” dokonała już wcześniej sprzedaży towaru do firmy A. B. na podstawie ośmiu faktur VAT od numeru [...] do [...]. Firma „S.-T.” dokonała wpłat gotówkowych na rzecz firmy Mariana Sobczyńskiego na podstawie dowodów KW, zaś pierwsza płatność nastąpiła w dniu 21 grudnia 2004 roku i do dnia zarejestrowania pierwszej wpłaty na wymienionym powyżej rachunku dokonano łącznie 16 takich gotówkowych wypłat.

Z kolei firma A. B. „S.-T.” wystawiła do dnia 23 grudnia 2004 roku, tj. do dnia pierwszego wpływu na rachunku tej firmy płatności pochodzącej od firmy „L.” W. L. łącznie 5 faktur VAT na sprzedaż złomu metali kolorowych do wskazanego powyżej podmiotu. Płatność za te faktury nastąpiła na podstawie dokumentów KW. Pierwszy przelew dokonała firma „L.” na rzecz firmy „S.-T.” w dniu 23 grudnia 2004 roku na łączną kwotę 28 852,57 złotych. Natomiast dwie pierwsze płatności dokonane przez firmę „D.” na rzecz firmy „L.” zarejestrowane zostały na jej rachunku w dniu 22 grudnia 2004 roku, na łączną kwotę 29 468,36 złotych, a następna w dniu 23 grudnia 2004 roku.

Te ustalenia, z opinii biegłych sądowych z zakresu księgowości pozwalają na przyjęcie, że wystawione dokumenty mające potwierdzać przekazanie należności za zakupiony towar nie odzwierciedlały faktycznego przekazania środków pieniężnych. Pierwsza rzeczywista zapłata za towar sprzedany przez firmę „S.-T.”

do firmy „L.” nastąpiła dopiero po otrzymaniu przez tą ostatnią przelewu od firmy „D”. Następnie firma „S.-T.” dokonała przelewu na rzecz firmy „M.-T”. Dokumenty KW i KP wystawiane przez wymienione podmioty odzwierciedlały jedynie obrót papierowy, za którym nie następował rzeczywisty przepływ środków pieniężnych.

Skarżący słusznie zauważa, że środki pieniężne transferowane na rachunkach oskarżonych pochodziły z uszczuplenia należności podatkowej z tytułu nieodprowadzonego a „wyłudzonego” podatku VAT od transakcji sprzedaży złomu niewiadomego pochodzenia.

Jak wskazuje w uzasadnieniu kasacji Prokurator Okręgowy, cyt. „Przestępczy mechanizm polegał na sprzedaży złomu o pochodzeniu nieustalonym, który ostatecznie po fikcyjnym przejściu przez siatkę firm, co utrudniać miało stwierdzenie działalności przestępczej, trafiał do finalnego odbiorcy, przedsiębiorstw będących kontrahentem hut. Przedsiębiorca ten płacił zbywcy należność wynikającą z faktury i w kwocie tej wliczony był także podatek VAT w tym naliczony, który tylko rzekomo a faktycznie nigdy nie był odprowadzony na rzecz Skarbu Państwa, stanowił zaś w całości korzyść oskarżonych pochodzącą z przestępstwa oszustwa podatkowego z art. 76 § 1 k.k.s. Tak więc oskarżeni przyjmowali na rachunki bankowe w zapłacie za dostarczony towar także tą część, którą stanowiła należność podatkowa, ale nie odprowadzana do budżetu państwa. Operacje na rachunkach prowadzono kolejno między firmami uczestniczącymi w łańcuchu fikcyjnych transakcji aż do firmy „M.-T.” M. S. Transferowanie środków na rzecz tego podmiotu było konieczne dla ukrycia ich przestępnego pochodzenia. W wypadku bowiem kontroli prowadzonej kolejno w firmie W. L. czy A. B., nie byłoby możliwe wytłumaczenie dlaczego posiadają na rachunkach te środki, skoro winny one zostać przelane jako zapłata za towar rzekomo przecież nabyty od M. S. Dotyczy to także tej części, na którą składała się wartość nie odprowadzonego podatku. Wypłata gotówkowa z rachunków firm A. B. i W. L. także tej tylko części również wzbudziłaby co najmniej podejrzenia wskazujące na uszczuplenie należności podatkowej. Dla maksymalnego zamaskowania pochodzenia tych środków koniecznym było więc jak największe wydłużenie ich drogi. Ostatecznie M. S. otrzymawszy te środki całkowicie bezpodstawnie (bowiem transakcji nie dokonywał) podejmował uzyskane środki w tym wartość uszczuplonego podatku, i

przekazywał organizatorom procederu! Tylko tak możliwe było zamaskowanie pochodzenia tych środków poprzez przelanie ich do ostatniego ogniwa w łańcuchu, firmy M. S., która już nie posiadała faktur zakupowych ale oddalała podejrzenia od firmy, która faktycznie przeprowadziła transakcję sprzedaży złomu, to jest firmy W. L., tyle, że złomu pochodzenia niewiadomego bez obciążenia podatkiem VAT” (cytat ze stron 24-25 uzasadnienia kasacji).

Na uwzględnienie zasługuje również kasacja w części, w której zakwestionowano orzeczenie uniewinniające A. B. i W. L. od zarzutów popełnienia przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. Zgodzić się należy z Autorem kasacji, iż stanowisko Sądu Apelacyjnego co do tej kwestii jest wynikiem wadliwej wykładni znamion art. 258 § 1 k.k. Należy zatem przypomnieć, że dla przypisania uczestnictwa w zorganizowanej grupie przestępczej, o jakiej mowa w art. 258 § 1 k.k., nie jest konieczna wiedza o szczegółach organizacji, mechanizmów funkcjonowania i wzajemnej znajomości wszystkich osób ją tworzących (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 r., sygn. WA 9/09, R-OSNKW 2009, poz. 752, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 stycznia 2013 r., sygn. akt II AKa 352/12, LEX nr 1306062; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 marca 2013 r., sygn. akt II AKa 568/12, LEX nr 1313274; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 grudnia 2012 r., sygn. akt II AKa 315/12, LEX nr 1246962). Do przyjęcia działalności w zorganizowanej grupie nie jest wymagany wysoki stopień zorganizowania, wystarcza zatem nawet niski poziom organizacji, który stwarza możliwość łatwiejszego dokonywania przestępstw i posiadania w miarę stałego źródła dochodu (patrz np. Z. Cwiąkowski - komentarz do art. 258 k.k., w: A. Zoll (red.) Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Zakamycze 2006; M. Mozgawa, Komentarz do art. 258 k.k., LEX 2013, Z. Cwiąkowski, Wybrane problemy wymiaru kary za przestępczość zorganizowaną, Prok. i Pr. 2001, z. 12). Zorganizowaną grupę mogą zatem stanowić osoby, których celem jest popełnianie przestępstw, o luźnym związku, między innymi bez stałych ról.

Słuszne z tego punktu widzenia, jest stanowisko Autora kasacji, że za błędny musi być uznany pogląd prawny Sądu Apelacyjnego, który stwierdził, iż z uwagi na ukształtowanie znamion występku z art. 258 § 1 k.k., niezbędne jest zamieszczenie w opisie czynu pozostałych, poza dwoma oskarżonymi tj. A. B. i W. L., innych

choćby nieustalonych członków zorganizowanej grupy mającej na celu popełnienie przestępstwa. Jak wskazuje skarżący, cyt. „Tymczasem z brzmienia przepisu art. 258 § 1 k.k. wynika, że znamieniem statuującym wskazany typ czynu zabronionego jest branie udziału w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnienie przestępstwa, rozumiane jako przynależność do grupy, bez konieczności indywidualizowania jej składu, zwłaszcza, że nie jest nawet wymogiem aby sprawca tego przestępstwa znał osoby wchodzące w skład grupy, a wystarczającym, choć i zarazem koniecznym jest by miał świadomość jej istnienia, to jest istnienia zbioru co najmniej trzech osób, w skład którego sprawca wchodzi, a czego synonimem jest użyte w treści zarzutu aktu oskarżenia pojęcie grupy i dalej sformułowania „brania udziału w grupie”.

Nietrafnie zresztą Sąd skonstatował, jakoby prokurator utożsamiał zorganizowaną grupę przestępczą wyłącznie z oskarżonymi w niniejszej sprawie. Przekonują o tym zarówno akta, z których wynika, że w toku śledztwa innym osobom również przedstawiono zarzuty udziału w grupie, jak i treść uzasadnienia aktu oskarżenia (str. 33) jak i wreszcie treść uzasadnienia apelacji prokuratora (str. 25-27)” (cytat ze strony 30 uzasadnienia kasacji).

Uwzględniając, z podanych wyżej motywów, kasację Prokuratora Okręgowego, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego z dnia 13 czerwca 2012 r., a także wyrok tego ostatniego Sądu, odnośnie oskarżonych: M. S. co do czynu zarzucanego z pkt II aktu oskarżenia, A. B. co do czynów zarzucanych z pkt V i pkt VIII aktu oskarżenia oraz W. L. co do czynów zarzucanych z pkt X i XI aktu oskarżenia i w tym zakresie sprawę wymienionych oskarżonych przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W realiach sprawy uchylenie jedynie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy, w wyniku tzw. orzeczenia następczego temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, byłoby postąpieniem nieracjonalnym, gdyż Sądowi Apelacyjnemu nie pozostawałoby nic innego jak wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym wobec orzeczenia Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do rozpoznania temu właśnie Sądowi.

Należy nadto wskazać, że w toku dalszego procedowania Sąd I instancji uprawniony będzie w szerokim zakresie do porzestania na ujawnieniu dowodów (art. 442 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.), albowiem to nie wadliwe postępowanie w zakresie przeprowadzania dowodów było powodem wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasatoryjnego.